

PRZEMINĘŁY (37) *part praet act*

przeminęły (29), **przeminął** (1), [**przemienął**], przeminęły *a.* przeminął (7); przeminęły : przeminął *RejZwierc* (5:1).

-ęły (26), -eły (3).

e jasne.

sg m [*N* przeminęły.] ◊ *G* przeminęłego (4); -ého (1), -(e)go (3). ◊ *A* przeminęły (4). ◊ *L* przeminęłym (2). ◊ *f N* przeminęła (1). ◊ *G* przeminęł(e)j (2). ◊ *A* przeminęła (1). ◊ *n G* przeminęł(e)go (1). ◊ *pl N subst* przeminęł(e) (2). ◊ *G* przeminęłych (8). ◊ *A subst* przeminęł(e) (9). ◊ *I m* przeminęłymi (1) *LibMal*, przeminęł(e)mi (1) *RejZwierc*. ◊ *L* przeminęłych (1).

Sł stp notuje, Cn brak, Linde XVI w. (dwa z niżej notowanych przykładów) s.v. przeminąć.

1. *Który przestał istnieć, którego już nie ma, dawny, poprzedni* (36) : *OBronca* moźny nařz: [...] wřpomymen na obiecane nam zdawna miłofierdzie twoie a odpuřciwřly przeminęłe występkı: racz łaskawie řkrocyc řerca nařze *RejPs* 37; *ComCrac* 12v; *RejJóz* P8; *Abowiem* dwoiaka ie [*Izraelitów*] była zięła tefknicá/ y łkánie z rozpominánim przeminęłych rzeczy [*praeteritorum*]. *Leop Sap* 11/13; iáko řie przyřlych przypadkow łękáć nie mamy/ gdyż widzimy iż wřzytko łá rzeczy nieobáćźnie [= *bez řladu*] przemináłe *RejZwierc* 12v; *Nieřzczeńna/ nieřzczeńna* przeminęła niewiádomořć moiá/ w ktoreym cię [*Boże*] nie znał. *LatHar* 568, 130, 190; [*Chocia* by teź przez wiele lat żył człowiek/ á wtym wřřitkim był wełół/ tedy wřdy ma pámiętać ná ciemny čás y ná wielkořć dniow/ ktore gdy przydá/ będą káráć márnolci przeminęłe. *HierWielEccle* 14; *Iheřus* łaszkawę mowę: [...] grzechę przemęjnale oplakawę *ModlKonst* 112, 143].

W połączaniach szeregowych (3): *Widziř* moy miły Polaku co ná tym należy/ kto ma ná pieczy przeminęłe/ terážeyřze/ y ty ktore przypáć s czálem máią rzeczy. *RejZwierc* 209; *RAcz* nas Pánie od wřzego złego/ przeminęłego/ ninieyřzego/ y przeřłego [*lege: przyszłego*] wyřwobodzić *LatHar* 101, 6.

W charakterystycznych połączaniach: przeminęłe(-a) grzechy, kłopoty, [marnořci], niewiádomořć, rzeczy (5), *sejmy, spowiedzi, szkoda, występki, wsze złe.*

Szereg: »przeminęły i ([a]) przyszły (*a.* ktory ma przyřć)« = *praeteritus et futurus Vulg* [*řzyk* 1:1] (2): *Abowiem* poznał Pan Bog káždá náukę/ á weyřzał ná známie wieku/ zwiářtuiąc rzeczy przeminęłe/ y te ktore máią przyřć [*adnuntians quae praeterierunt et quae superventura sunt*]/ obiáwiáiąc łlády táiemnic. *Leop Eccli* 42/19; *Boć* dla tego Pan Bog oczy wyniołte dał/ ábyř nie tylko łobie ná pięty pátrył/ ále iżbyř y vpátrował/ y rozmyłłał łobie przyřle y przeminęłe rzeczy. *RejZwierc* 153; [*Leop Eccli* 8/7 (*Linde s.v. przeminąć*)]. [*Ponadto w połączaniach szeregowych 2 r.*]

a. *O czasie: który przeminął* (23) :

W charakterystycznych połączaniach: przeminęłe(-a, -y) gody, niedziela kwietna, řwięty Jan, řwięty Marcin, piątek, poniedziałek, post (3).

Wyrażenia: »przeminęłe czasy« [*řzyk* 4:2] (6): *A* rozmyłłáiąc łobie odpoczątku łwiatá rozmáitořć przeminęłych czáłow będą łobie ná pámięć przywodził/ á ty łłowá łobie będą przez całą noc przypominał *RejPs* 112v; *RejWiz* 121; *RejPos* 41; *gdy* iuź obaczyř ony przeminęłe czály zátrudnione łwoie/ ktorycheř wřzywał w záwikłánych á nieobáćźnych leciech łwoich/ á iuześ przyředł ku

fpokoynym czałom fwoim *RejZwierc* 161v, 178v; [*WujPosN* 1584 II 169 (*Linde s.v. przeminąć*)]. Cf »dawno przeminęłych czasow«.

»dawno przeminęłych czasow; przeminęłych lat, [czasow]« = *dawno* [*szyk zmienny*] (1;1): Tę [*mszę*] zá fortunne rzeczy potocznych poštěpki Pánu Bogu dawno y świežo przeminęłych czałow ofiárowano *LatHar* 76; á w czym się przeminęłych lat/ nieprzyŝtoynie ferce twoie kocháło/ toć iuz znácznie omierzło. *LatHar* 675; [Czałow przeminęłych tako nauczano/ kazano y piáno *ConfRad* 32v].

[»dniow teraz przemienáłych« = *niedawno*: Yfch dziszia iest przifchedl kv mnie opatrzni Iozeph zuierzenicze kaczarz powiadaiącz ze dniow terafz przemienálich dwa konie fzą mu przes zlego czlowieka vkradzione *ZapWpolActAdv* 1550 205/141v.]

»przeminęłe lata« [*szyk* 2:2] (4): A ták wielka to iest rzecz kto fwe počciwe czály á przeminęłe láthá rozważnie á rofthropnie wychowa áż do fzedziwoŝci fwoiey. *RejZwierc* 143v. Cf »przeminęłych lat«, »niedawno przeminęłych lat«, »około [ilu] lat przeminęłych«.

»niedawno przeminęłych lat« = *niedawno* (1): Do czego wfzytkie⁸⁰ pomogła nam práca y pilnoŝć vzonego y pobożnego mężá Symoná Werepeufzá/ ktorą podiáł/ gdy Lácińskie modlitwy z rozlicznych Koŝcioła powfzechnego autorow/ nie dawno przeminęłych lat/ wydał ná ŝwiat pożytecznie. *LatHar* +7v.

»około [ilu] lat przeminęłych« = *około [ile] lat temu* (1): ktore morfkie żeglowanie/ przez ták wiele wiekow opufzczone/ około piáćdziefiáť lat y fiedmi przeminęłych/ Krol Ferdynánd [...] nápráwił á práwie znowu odnowił *BielKron* 278.

»przeminęła noc« (1): Dżiękuię dobroci twoiey [*Boże*]/ zá fzczeńŝliwe przeminęley nocy przeŝpánie *LatHar* 44.

»teraz (blisko), ninie przeminęły« = *ostatni, ubiegły* (9:1): ŝchecz albo ŝyedm nyedziel przed gody therafz Bliŝko przeminálimy do Goŝtynya yeŝth przychal. *LibMal* 1546/110v; Zeznała yfch w kamienycki ŝwydwiniey wponyedzyalek nynye przemináli plaŝcz czarny vkradla *LibMal* 1546/114v, 1544/81v, 1546/114, 116, 117, 1547/132 (10). Cf [»dniow teraz przemienáłych«].

»przeminęły wiek« [*szyk zmienny*] (2): *RejPos* 141v; Iedná rofkoŝz/ wfpóminác ftátecznému człeku/ Przeminęłego piékné obyčzáie wieku. *PudłFr* 75; [Poniewáż wiek przeminęły/ [...] gdyby wpłynął/ iuzby żadnym počiefzániem zgrzybiáley ftároŝci vgłáć y vtulić niemogł. *CiceroBBud* 3].

Szeregi: [»przeszły a przeminęły«: á z ŝwíęty m Krolem y Prorokiem rozmyŝláć przeŝłé látá/ á przeminęłe czály náŝze w gorzkoŝci duŝze náŝzey/ žáłuiąc zá grzechy náŝze *WujPosN* 1584 II 169 (*Linde s.v. przeminąć*).]

»(i) przyszły i przeminęły« [*szyk* 2:1] (3): Tákcę ŝobie rozmyŝláć będye [*dusza po ŝmierci*] czály przyŝle/ Y ony przeminęłe iáko iey thež wyŝły. *RejWiz* 121; A ty wfzechmogácy Pánie/ [...] rácz miłóŝciwie obiáćnić á oŝwiećić tež thy nędzne rozumy náŝze/ [...] vważywfzy czály fwoie y przyŝle y przeminęłe/ ábychmy cie vftáwiczenie ŝukáli *RejPos* 41, 141v.

2. *Wyżej przytoczony, powyższy (o tekście)* (1) : Dżiękuymy wfzyŝcy Pánu Bogu náŝzemu/ ktorego Syn Chryŝtus Iezus/ ŝwym národzeniem/ nas z mocy ŝátáńkiey wyŝwobodził. Trzy kroć ten przeminęły wierz [!] ŝpiewáią. *LatHar* 402.

Synonimy: **1.** dawny, przeszły; **2.** mianowany, namieniony, opisany, przerzeczony, przytoczony, wymieniony.

Cf **PRZEMINAĆ**

KO